

3.ÜNİTE: ŞİİR

Şiir, zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebî anlatım biçimi, manzume, nazım, koşuk.

İnsanın duygu dünyasına seslenir, insanda coşku uyandırır.

Şiirde çağrışım, imge, sezgi önemli bir yer tutar.

Ahenkli ve etkili bir söyleyiş ön plandadır.

Duygu, düşünce ve hayallerin genellikle ölçülü, uyaklı dizeler hâlinde anlatılan şekline **nazım** denir.

Her şiir olduğu dönemden izler taşır. Şair; yaşadığı dönemin sosyal ve siyasal olaylarını, kültürünü, inançlarını, sanat zevkini şiire yansıtır.

Ortak zevk ve dil anlayışına sahip şairlerin ortak şekil özelliklerini, ahenk unsurlarını, imge ve temaları kullanarak oluşturduğu şiir anlayışına **şiir geleneği** denir. Şairler kendilerinden önce oluşan bu gelenekten az ya da çok etkilenir, oluşturdukları şiir anlayışıyla kendilerinden sonra gelen şairleri etkiler.

Yayla Dumanı

Gümüş bir dumanla kapandı her yer;
Yer ve gök bu akşam yayla dumanı;
Sürüler, çimenler, sarı çiçekler,
Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı!

Ben de duman olsam senin yerine,
Dağılsam dağların şu mahşerine;
Güzelin saçına ve gözlerine
Ben girsem, ben dolsam yayla dumanı!

Beni içerine aldın ağ gibi,
Doldun gözlerime bir rüya gibi;
Ben de güneş gibi, yüce dağ gibi
İçinde kaybolsam yayla dumanı!

Ömer Bedrettin Uşaklı, *Yayla Dumanı*

Metni Anlama ve Çözümleme

- *Yayla Dumanı* adlı şiirin temasını belirleyiniz.
- Şiirdeki betimlemeler resim sanatıyla nasıl ilişkilendirilebilir? Açıklayınız.
- Güzelin saç ve gözleriyle yayla dumanı arasında nasıl bir ilişki kurulmuştur? Açıklayınız.
- Son dördükte şairin yayla dumanının içinde kaybolma isteği ile duygu dünyası arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

Yayla Dumanı adlı şiirde sanatçı, sade bir dille doğayı ve insanı iç içe betimlemiş; edebî sanatlardan yararlanmış. Anadolu insanının duygularını ifade ederken aynı zamanda tabiattan nasıl yararlandığını da göstermektedir.

Nazım Birimi

Şiirin bütününü oluşturan dizelerin kümeleniş biçimine nazım birimi denir.

Nazım birimi, dize gruplarında bulunan dize sayısına göre adlandırılır.

Şiirin nazım şeklinin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerden biridir.

Dize (Mısra): Şiirdeki her bir satırdır. Dize, en küçük nazım birimidir. Bir şiirin parçası olabileceği gibi kendi içinde bağımsız bir bütün de olabilir:

Zamanla nasıl değişiyor insan!

Beyit: İki dizeden oluşan ve anlam bütünlüğü taşıyan bölümlerdir. Divan edebiyatında yaygın olarak kullanılan nazım birimidir:

*Şimşek gibi bir semte atıldık yedi koldan,
Şimşek gibi Türk atlarının geçtiği yoldan.*

Dörtlük: Dört dizeden oluşan ve anlam bütünlüğü taşıyan bölümlerdir. Halk şiirinde yaygın olarak kullanılan nazım birimidir:

*Ey yıldızlar önünde boynunu büken dallar!
Bu sabah sizden geçen rüzgârlar geldi sandım.
Ağır ağır süzülen meltemlerde bir sır var;
Kalbimde ilk açılan o ilkbaharı andım...*
Salih Zeki Aktay

Bent: Şiirde üç veya daha fazla dizeden oluşan ve anlam bütünlüğü taşıyan bölümlerdir:

<i>Kardeş, senin dediklerin yok,</i>	<i>Çamı bitmiş, kavağı azalmış,</i>
<i>Halay çekilen toprak bu toprak değil.</i>	<i>Gamla örtülü bayırlar, çıplak değil.</i>
<i>Çık hele Anadoluya,</i>	<i>Yedi ay kıştan sonra,</i>
<i>Kamyonlarla gel, kağnılarla gel gayrı,</i>	<i>Yeşeren senin yaşamandır,</i>
<i>O kadar uzak değil.</i>	<i>Yaprak değil.</i>

Nazım Biçimi / Türk Şiirinde Kullanılan Nazım Biçimleri

Şiirin nazım birimi, ölçüsü ve uyak örgüsüne göre kazandığı biçimsel özelliklerin genel adıdır.

I. Halk Şiiri Nazım Biçimleri	II. Divan Şiiri Nazım Biçimleri	III. Batı Etkisindeki Türk Şiiri Nazım Biçimleri
Anonim Halk Şiiri Mâni, Türkü Âşık Tarzı Halk Şiiri Koşma, Semai, Varsağı, Destan Aruz Ölçüsüyle Yazılan Halk Şiiri Divan, Kalenderi, Semai, Selis, Satranç, Vezniâhar	Beyitlerle Kurulanlar Gazel, Kaside, Mesnevi, Kıt'a, Müstezat Bentlerle Kurulanlar Tuyuğ, Rubai, Murabba, Şarkı, Muhammes, Terkibibent, Tercüibent	Sone, Terzarima, Triyole, Balat, Serbest nazım

Nazım Türü / Türk Şiirinde Kullanılan Nazım Türleri

Bir şiirin işlediği konuya göre aldığı isimdir. Şiirin nazım biçimi belirlenirken şekline ait özellikler (nazım birimi, kafiye düzeni, ölçü vb.), nazım türü belirlenirken içerik (konu, tema vb.) esas alınır.

I. İslamiyet Öncesi Türk Şiiri	II. Halk Şiiri	III. Divan Şiiri
Sagu, Koşuk, Destan	Âşık Tarzı Halk Şiiri Güzelleme, Koçaklama, Taşlama, Ağıt Anonim Halk Şiiri Ninni, Ağıt Dinî-Tasavvufi Halk Şiiri İlahi, Nefes, Deme, Nutuk, Şathiye, Devriye	Tevhit, Münacaat, Naat, Mersiye, Methiye, Hicviye, Fahriye

Türk Şiiri Nazım Biçimleri	Gazel	Mâni	Sone	Tuyuğ	Semai	Serbest Nazım	Kaside	Destan
Divan şiiri nazım biçimleri								
Halk şiiri nazım biçimleri								
Batı etkisindeki Türk şiiri nazım biçimleri								

a. Yukarıdaki nazım biçimlerini ait oldukları şiir geleneğine göre tabloya işaretleyiniz.

KALDIRIMLAR

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayâl görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık;
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.

İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler..
Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikeyiyor;
Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.

Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.

Bana düşmez can vermek, yumuşak bir kucakta;
Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum!
Aman, sabah olmasın, bu karanlık sokakta;
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum!

Ben gideyim, yol gitsin, ben gideyim, yol gitsin;
İki yanımdan aksın, bir sel gibi fenerler.
Tak, tak, ayak sesimi aç köpekler işitsin;
Yolumun zafer tâkı, gölgeden taş kemerler.

Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim;
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!
Islak bir yorgan gibi, sımsıkı bürüneyim;
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.

Uzanıverse gövdem, taşlara boydan boya;
Alsa buz gibi taşlar alnımdan bu ateşi.
Dalıp, sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse, kaldırımların kara sevdalı eşi...

Necip Fazıl Kısakürek, *Kaldırımlar*

Metin ve Türle İlgili Açıklamalar

Kaldırımlar şiirinde şair; iç dünyasındaki yalnızlık, korku ve ölüm duygularını gece karanlığında büyük bir şehrin uzayıp giden kaldırımlarıyla ve bu kaldırımlar üzerinde yaptığı yolculuktaki gözlemleriyle somutlaştırarak yansıtmıştır.

Metni Anlama ve Çözümleme

1. Kaldırımlar adlı şiirin temasını belirleyiniz.

2. “*Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi / Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.*” dizeleriyle anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.

Söyleyici

Şiirde konuşan, şairin sesini ve söyleyişini emanet ettiği kişi ya da varlıktır.

Şair, her şiirde bir söyleyici belirler. Bu söyleyici şairin kendisi değil yalnızca o şiire özgü kurgusal bir kişi ya da varlıktır.

Söyleyici şiirin içeriğine ve aksettirdiği ruh durumuna göre karakter ve ses kazanır, bu durum şiiri okuma tonuna / tarzına etkide bulunur ve okuma faaliyetinde okuyucu bu söyleyici ile özdeşleşir.

Kaldırımlar şiirinde; yalnızlık, korku ve ölüm duygusunun etkilerini tüm benliğinde hisseden bir insanın sesini ve söyleyişini üstlenen bir söyleyici söz konusudur.

Mahlas

Divan şairlerinin şiirlerinde kullandığı takma addır. Şairler, mahlaslarını genellikle son beyitte söyler:

***Fuzûlî** rind-i şeydâdır hemîşe halka rüsvâdır
Sorun kim bu ne sevdâdır bu sevdâdan usanmaz mı*

(Asıl adı Mehmet olan şair, şiirlerinde “**Fuzûlî**” takma adını kullanmıştır.)

Tapşırma

Halk şiirinde âşıkların mahlas almalarına, adlarını veya mahlaslarını kullanmalarına verilen addır. Ozanlar, genellikle son dördlükte adlarını veya mahlaslarını kullanır:

***Köroğlu**’nun bağı yandı / Yanıp sînene dayandı / Herkesin dostu uyandı / Uyan gözü mestan uyan*

(Ozan, “Köroğlu” takma adını kullanmıştır.)

Ahenk Unsurları

Şiirde ahenk, seslerin kulağa hoş gelmesiyle ortaya çıkan önemli bir kavramdır.

Başlıca ahenk unsurları şunlardır:

1. **Ölçü (Vezin)**
2. **Redif**
3. **Uyak (Kafiye)**
4. **Asonans**
5. **Aliterasyon**
6. **Nakarat**
7. **Kelime ve Kelime Gruplarının Tekrarı**
8. **Ses Akışı**

1. Ölçü (Vezin): Türk şiirinde üç tür ölçü kullanılmıştır: hece ölçüsü, aruz ölçüsü, serbest ölçü.

a. Hece Ölçüsü:

- ➔ Dizelerdeki hece sayılarının eşitliğine dayanan ölçüdür.
- ➔ Türk şiirinde en eski devirlerden beri kullanılagelen millî ölçüdür.
- ➔ İslamiyet Etkisindeki Dönem’de halk şiirinde hece ölçüsünün genellikle 7’li, 8’li ve 11’li kalıpları kullanılmıştır.
- ➔ Millî Edebiyat Dönemi’nde ve Cumhuriyet Dönemi’nde pek çok şair hece ölçüsünün farklı kalıplarıyla şiirler yazmıştır.

Örnek:

*Gelse de en acı sözler dilime,
Uçacak sanırdım birkaç kelime...
Bir alev halinde düştün elime,
Hani ey gözyaşım, akmayacaktın?*

Orhan Seyfi Orhon

Yukarıdaki dördlüğün her dizesi 11 heceden oluşmaktadır. Bu şiir 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Durak:

- ➔ Hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerde ölçü kalıpları içindeki durma yerleridir.
- ➔ Dizelerdeki duraklarda ahenk gereği kısa bir süre durulur.
- ➔ Duraklara dikkat edilmeksizin okunan şiir, beklenen etkiyi uyandırmaz.
- ➔ Her şiirin duraklı olması gibi bir zorunluluk yoktur.
- ➔ Durak; şiir okunurken belirlenir, ahenk gereği durulan yerler ayrılır, kelimeler bölünmez.
- ➔ Şiirler ölçüye göre genellikle şu şekilde duraklara ayrılır:
4+3 (7’li), 4+4 (8’li), 5+3 (8’li); 4+4+3 (11’li), 6+5 (11’li); 7+7 (14’lü).

Örnek

Boşa aranırdım, / boşa dalarım 6+5=11
Açıldım engine / kıyına vardım 6+5=11
Canım pahasına / inci çıkardım 6+5=11
Bir sağlam ipliğe / dizemiyorum. 6+5=11

Behçet Kemal Çağlar

b. Aruz Ölçüsü:

- ➔ Dizelerdeki hecelerin açık (kısa) ve kapalı (uzun) oluşlarına dayanan ölçü türüdür.
- ➔ Ünlü ile biten heceler, açık olup (•) ile gösterilir.
- ➔ Ünsüzle veya uzun ünlüyle biten heceler ise kapalı olup (—) ile gösterilir. Son hece daima kapalı kabul edilir.
- ➔ Aruz ölçüsü, Arap edebiyatında doğmuş; oradan İran edebiyatına, İran edebiyatından da Türk edebiyatına geçmiştir.
- ➔ Divan, Servetifünun ve Fecriati şiirinde aruz ölçüsü kullanılmıştır.
- ➔ Tanzimat şiirinde ağırlıklı olarak kullanılan aruz, Cumhuriyet Dönemi'nde çok az sayıda örnekte karşımıza çıkmaktadır.
- ➔ Divan, Servetifünun ve Fecriati şiirinde aruz ölçüsü kullanılmıştır.

Örnek

Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik

Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik

— — • / • — — • / • — — • / • — —

me f'û lü / me fâ î lü / me fâ î lü / fe û lün

c. Serbest Ölçü:

Dizelerdeki hece sayılarının eşitliği, hecelerin açık - kapalı olması gibi kurallara bağlı kalınmayan ölçü çeşididir.

Serbest ölçünün kullanıldığı şiirlerde ahenk; vurgu, tonlama, aliterasyon ve asonans gibi unsurlarla sağlanır.

Örnek

Yaşamak şakaya gelmez,

büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın

bir sincap gibi meselâ,

yani, yaşamanın dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,

yani, bütün işin gücün yaşamak olacak.

(...)

Serbest ölçünün kullanıldığı şiirlerde ahenk; vurgu, tonlama, aliterasyon ve asonans gibi unsurlarla sağlanır.

2. Redif: Dize sonlarında tekrarlanan, aynı harflerden oluşan, aynı görev ve anlamdaki ekler, keli- meler ve kelime gruplarıdır:

Akıncılar yollar açar, / Altınordu iller açar... / Kızanlık'ta güller açar, / Balkanlara çıktığım yaz..

Yukarıdaki şiirde “-ler” ekleri ek hâlinde redif, “açar” kelimeleri kelime hâlinde rediftir.

3. Kafiye (Uyak): Şiirde iki veya daha çok dize arasındaki farklı anlam ve görevdeki seslerin, ke- limelerin benzerliğidir. Kafiye genellikle dize sonlarında ve kelimelerin köklerinde aranır.

a. Yarım Kafiye: Tek ses benzerliğine dayanan kafiyedir.

*Bir yaz günü, odamda kaparken bavulumu,
Çekerek koltuğumun parmakları kolumu
Her zamanki sesiyle bana: “Otur” diyecek.*

Yukarıdaki dizelerde “bavulumu” ile “kolumu” kelimelerinin kökündeki “l” sesleriyle yarım kafiye yapılmıştır.

b. Tam Kafiye: İki ses benzerliğine dayanan kafiyedir. *Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;*

*Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.*

Dörtlükteki “ta” ve “rü” sesleriyle tam kafiye yapılmıştır.

c. Zengin Kafiye: İki den çok ses benzerliğine dayanan kafiyedir. *Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;*

*Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.*

Dörtlükteki “insan” ve “lisan” kelimelerindeki “san” sesleriyle zengin kafiye yapılmıştır.

Not: Dize sonundaki bir kelimenin başka bir dize sonundaki bir kelime içinde yer alması ile oluşan kafiye **tunç kafiye** denir. Tunç kafiye ayrı bir kafiye türü olmayıp zengin kafiyenin bir çeşididir.

Uzaktan bir tren sesi gelince

Hasretle sızlıyan kalbimiz, ince

Bir derde yeniden düştü sanırız.

İkinci dizenin sonundaki “ince” kelimesi birinci dizenin sonundaki “gelince” kelimesinin içinde yer almıştır.

ç. Cinaslı Kafiye: Sesteş (eş sesli) kelimelerle yapılan kafiye çeşididir.

Hadi git, benden sana dilediğin izin,

Öyle bir uzaklaş ki karda kalmasın izin.

Bu dizelerin son kelimeleri arasında ses bakımından benzerlik, anlam bakımından ayrım vardır.

Kafiye Düzeni: Kafiyelerin diziliş özelliğine kafiye düzeni (kafiye şeması / kafiye örgüsü) denir.

Kafiye düzeni belirlenirken birbiriyle kafiyeli dizeler aynı sesle gösterilir. Beş çeşit kafiye düzeni vardır.

Düz

..... a a a
..... a a a
..... a a b
..... a b b

Sarma (Sarmal)

..... a
..... b
..... b
..... a

Mâni Tipi

..... a
..... a
..... b
..... a

Örüşük

..... a
..... b
..... a
..... b

..... c
..... b
..... c

Çapraz

..... a
..... b
..... a
..... b

Örnek:

Bir dereden kopardım

Bu incecik kamışı

Ve bir bıçakla yardım

Pek solgunsa da dışı

Sesinde gizli, berrak

Pınarların akışı:

Dinle, ne şakrıyor, bak!

4. Asonans: Dizelerde aynı ünlülerin ahenk sağlayacak şekilde sıkça tekrarlanmasıdır.

“Şakaklarım^a kar mı yağdı ne var?” dizesinde “a” ünlüsünün sık tekrarlanmasıyla asonans yapılmıştır.

5. Aliterasyon: Dizelerde aynı ünsüzlerin ahenk sağlayacak şekilde sıkça tekrarlanmasıdır.

“Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında” dizesinde “k” ve “s” ünsüzlerinin sık tekrarlanmasıyla aliterasyon yapılmıştır.

6. Nakarat: Şiiri oluşturan bölümlerin (üçlük, dörtlük vb.) her birinin sonunda aynen tekrarlanan dizelerdir.

Böyle çıtır pıtır

Çıtırdamazdı ocaklar

Sen olmasan

Mırıl mırıl

Ninni bilmezdi dudaklar

Sen olmasan

Neye yarardı oyuncaklar

Sen olmasan

Ve soğurdu, yavrum, kucaklar

Sen olmasan

Arif Nihat Asya

7. Kelime ve Kelime Gruplarının Tekrarı: Şiirde ahengi sağlayan unsurlardan biri de bazı kelimelerin ve kelime gruplarının tekrarlanmasıdır:

Parça parça yarılmış öküz ardında,

*Parmağı üç pare, tırnağı ak **değil**.*

Utanır elin ayağın,

Korkarsın yakından görsen,

*Eli el **değil**, ayağı ayak **değil**.*

8. Ses Akışı: Şiir okunurken seslerin içeriği yansıtacak şekilde vurgu ve tonlama yapılarak çıkarılmasıdır.

Aşağıdaki şiirde “ay” sözcüğünü geceleyin gökyüzünde görülen, Dünya’nın uydusu anlamıyla okuyunuz. Sonra da aynı sözcüğü ünlem sözü olarak korku, sevinme, can sıkıntısı, bıkkınlık gibi çeşitli duyguları yansıtacak biçimde okuyunuz. İki okuyuş arasındaki farkın anlamı etkileyip etkilemediğini belirtiniz.

Ay Karanlık

Maviye

Maviye çalar gözlerin, Yangın mavisine Rüzgârda âsi,

Körsem,

Senden gayrısına yoksam, Bozuksam,

Can benim, düş benim, Ellere nesi?

Hadi gel,

Ay karanlık...

(...)

Ahmed Arif

Etkinlik

Nasıl da çınlıyor kulaklarım,

Dağlar, ormanlar sürükleniyor sularla...

Coşkun Ertepinar

a. Yukarıdaki dizelerde asonansları ve aliterasyonları bulunuz.

b. Dizelerdeki asonans ve aliterasyonların şiire katkısını belirtiniz.

Burcu burcu yayla kokar, ellerin

Türkü türkü, mâni mâni dillerin

Dilâver Cebeci

sahici mi elinden tuttuğum o kartal kanadı

sen tuttun acıdan benim ellerim kanadı

Turgut Uyar

Hâtrası bile yabancı gelir.

Hayata beraber başladığımız

Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir;

Cahit Sıtkı Tarancı

Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle!

Bir yaz günü geçtik Tuna'dan kaafîlelerle...

Yahya Kemal Beyatlı

a. Yukarıdaki şiirlerin kafiyelerini bulunuz.

Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim;

Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!

Islak bir yorgan gibi, sımsıkı bürüneyim;

Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.

a. Yukarıdaki dizelerde ölçüyü ve durakları bulunuz.

b. Ölçü ve durağın şiire katkısını ifade ediniz.

Ne arzum, ne emelim,
Yaralanmış bir elim,
Ben gurbette değilim, ,
Gurbet benim içimde!

Kemalettin Kamu

a. Yukarıda verilen dizelerdeki “el” sözcüğünü iki ayrı anlama (organ adı, yabancı) gelebilecek şekilde ayrı ayrı okuyunuz.

b. Okuyuşunuzdan hareketle doğru telaffuzun şiirin anlamına sağladığı katkıyı değerlendiriniz.

Şiirler	Hece Ölçüsü	Aruz Ölçüsü	Serbest Ölçü
Kardaş, senin dediklerin yok, Halay çekilen toprak bu toprak değil. Çık hele Anadoluya, Kamyonlarla gel, kağnılarla gel gayrı, O kadar uzak değil.			
Gümüş bir dumanla kapandı her yer; Yer ve gök bu akşam yayla dumanı; Sürüler, çimenler, sarı çiçekler, Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı!			
Cennette bugün gülleri açmış görürüz de Hâlâ o kızıl hâtıra titrer gözümüzde!			

a. Yukarıdaki şiirlerin ölçü türlerini tablo üzerine işaretleyiniz.

b. Kullanılan ölçü türlerinin şiirlere katkısını açıklayınız.

c. Yukarıdaki şiirlerin kafiye örgüsünü üzerine işaretleyiniz.

GEMİCİLER

Biz dalgalar, fırtınalar kahramanı yiğitleriz.
Ufuklardan ufuklara haber sorar, gezeriz.
Güneşlerde uyuklayan yamaçları,
Kalbi durgun tarlaları bıraktık.
Gölge veren ağaçları
Sevmiyoruz biz artık.
Sevgilimiz,
Ey deniz!
İşte biz:
Nihayetsiz
Mavilikler yolcusu!
Ruhumuzun kardeşidir
Güneşlerde parlayan bu yeşil su.
Bayrağımız yeşil sular ateşidir.
Biz bayrağın fedaisi sayısız Türk genciyiz.
Biz hilale şan arayan korku bilmez gemiciyiz.
Ey vatandan müjdelerle bize kadar gelen rüzgâr!
O sarışın sahillerde kara gözlü genç kızlar,
Yaz gecesi mehtap ile konuşurken,
Doğru söyle, sordular mı bizleri?..
Nasıl cevap verdi gökten
Gemimizin rehberi,
O vefakâr
Yıldızlar?..
Poyraz var;
Yelken dolar.
Gemi sanki kanatlı!
Enginlerde pembe güneş
Gülümserken bu yolculuk ne tatlı!
Çal sazını kalenderce yiğit kardeş!
Nağmelerin yorulmayan dalgalardan bahtiyar.
Gönderelim bu ahengi o sevgili yurda kadar...

Enis Behiç Koryürek

- a. Yukarıdaki şiirin ahenk ve şekil özelliklerini belirleyiniz.
- b. Bu şiirde dizelerin uzunluğu kısalığı aracılığı ile içeriğin görsel olarak şiirin şekline nasıl yansıtıldığını açıklayınız.

..... Kafiye

*İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler..
Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikeyor;
Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.*

Necip Fazıl Kısakürek

..... Kafiye

*Belki rüyâlarındır bu tâze açmış güller;
Bu yumuşak aydınlık dalların tepesinde,
Bitmeyen aşk türküsü kumruların sesinde,
Rüyâsı ömrümüzün çünkü eşyaya siner*

Ahmet Hamdi Tanpınar

..... Kafiye

*Ben de duman olsam senin yerine,
Dağılsam dağların şu mahşerine;
Güzelin saçına ve gözlerine
Ben girsem, ben dolsam yayla dumanı!*

Ömer Bedrettin Uşaklı

..... Kafiye

*Bu dağlar mı o dağlar
Top sesleriyle çağlar,
O kanlı mâcerâyı
Söyler, söyler de ağlar.*

Hüseyin Suad Yalçın

- a.** Yukarıdaki şiirlerin kafiye örgüsünü tespit ederek yeşil yerlere yazınız.
- b.** Kafiye örgüsünün şiire katkısını yukarıdaki örneklerden hareketle ifade ediniz.

Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983):

Cumhuriyet Dönemi sanatçılarındanır.

Kaldırımlar şairi, Çile şairi olarak da bilinir.

Büyük Doğu ve Ağaç dergilerini çıkarmıştır.

Öz (Saf) Şiir Anlayışı ile yazar.

Hece ölçüsünü kullanmıştır.

İlk şiirlerinde halk şiirinin yapı özelliklerinden yararlanmış ve şehir yaşamındaki bireyin iç dünyasını anlatmıştır.

Dünya görüşündeki ve yaşamındaki köklü değişimlerin etkisiyle daha sonraki dönemlerde mistik duygu ve düşüncelerin hâkim olduğu metafizik şiire yönelmiştir.

Şiirin yanı sıra tiyatro, hikâye, roman, anı, fıkra, makale, eleştiri, biyografi, senaryo gibi pek çok türde de eser vermiştir.

Şiirleri:

Örümcek Ağı

Kaldırımlar

Ben ve Ötesi

Sonsuzluk Kervanı

Çile

Tiyatroları:

Reis Bey

Tohum

Bir Adam Yaratmak